

OPAKOVÁNÍ – BEZOBRATLÍ

1) Malinká muška s rozježenou hlavičkou a velkýma očima se objeví najednou a odnikud – stačí někde zapomenout nahnílý banán. A zůstane s vámi, dokud ten banán nevyhodíte. Je všude. Snadno ji můžete chovat. A vejde se i do nejmenší zkumavky. Neskrblí: jedna samička snese za den stovku vajíček a za celý život dvacetkrát víc. Nezdržuje: mladé vylétnou třeba už za sedm dní. Některá má červené oči, jiná bílé: to se snadno pozoruje.

(Octomilka – Dvořák Jiří: Havětník – upraveno, Baobab, 2015)

2) Často se vznášejí v hejnech ve vodním sloupci na otevřeném moři. Tělo je tvořeno převážně vodou a má tvar zvonu. Může dosahovat velikosti až 2 metrů. Ramena opatřena žahavými buňkami mohou dorůstat až 30 metrů. Jedná se o predátory lovcí převážně drobnější mořské živočichy.

(Přírodopis 6, 2.díl, Bezobratlí živočichové – Nová škola, 2007, Hravý přírodopis 6 – Taktik, 2017 – upraveno)

3) Tito živočichové dokáží změnit tvar a pohyb těla tak, aby připomínali jiný živočišný druh. Tuto schopnost využívají k lovu a obraně. Pokud mají hlad, vezmou na sebe podobu kořisti, pokud jsou v nebezpečí, promění se v mořského predátora. Navíc mají v záloze speciální „inkoust“, který vypustí jako kouřovou clonu a zmizí. V těle se skrývá 9 „mozků“ – nervových center. To největší je mezi očima a menší jsou v každém z osmi chapadel. Když o chapadlo přijdou, časem jim doroste.

(Zázrak s devíti mozky: Týdeník televize – upraveno)

4) Žije v trávě a křoví ve výšce cca do 1,5 metru. Larvy i nymfy se přisávají na drobné savce – hlodavce, ale i ptáky nebo ještěrky. Nymfy se mohou přichytit i na srst větších savců (psů). Ve výšce 1,5 metru se nacházejí dospělci. Lesy, především listnaté a smíšené, jsou sice jeho typickým domovem, setkat se s ním ale můžete i na zahradě, na louce či v městském parku. Obecně se vyskytuje všude, kde je tráva vyšší než 20 cm. Největší výskyt je pozorován v období od března do června a dále na podzim – až do příchodu mrazů. Může být aktivní i při teplotách nad 5°C. Přenáší virovou encefalitidu a bakteriální lymeskou boreliózu.

(Klíště obecné – J. Votýpka, I. Kolářová, P. Horák a kol.: O parazitech a lidech, Triton, 2018 <https://www.pozorkliste.cz/> - upraveno)

5) V životě, který může trvat třeba patnáct let, vystřídá dva domovy. Jedním z jejich bytů je člověk. Usadí se mu v tenkém střevě, a když ji domácí dobře krmí, utěšeně v něm roste, třeba až do délky dvanáct metrů. Ven z těla vypouští malé články svého těla, plná vajíček. Stačí, když vajíčka spase kráva a cizopasník se nastěhuje do druhého ze svých přechodných bydlíšť. Larva, která se vylíhne z vajíčka, se prokouše až do svalů a tam se zachumlá do kulatého pouzdra, kterému se říká boubel.

(Tasemnice bezbranná – Jiří Dvořák: Havětník, Baobab, 2015 – upraveno)

6) Samečkové vržou nepřetržitě od června do října. Dělají to prý proto, aby aspoň nějak vymezili hranice svého pozemku. Hlavním důvodem ovšem je, aby upozornili potenciální manželky, že už to na ně zase přišlo. A protože chtějí být dobře slyšet, cvrkají zásadně na vyvýšených místech. Koncertují denně od odpoledne do noci s výjimkou deštivého a chladného počasí. A jak cvrkají? Mají dva páry křídel. Pomocí prvního kratšího páru vydávají cvrčivé zvuky, které vznikají rychlým třením zoubků na levém křídle o hranu pravého křídla. Druhý delší pár křídel umožňuje létání, oni však raději poskakují.

(Kobylka – V. Vašák: Když spolu zvířata chodí, XYZ, 2019 – upraveno)

7) Neznám moc zvířat, která by si s sebou po celý život tahala barák. Z domečku vystrkuje pan domácí jen hlavu a jednu nohu. Aby si ji neodřel, vylučuje sliz, který má hojivé účinky. Na hlavě má dva páry tykadél. Z delších tří očí (vidí ovšem jen pár centimetrů před sebe), kratší jsou de facto ruce a nos. Pochutnává si hlavně na rostlinkách, které si před tím nastrohuje svým pilníkovitým jazykem. Na pastvu se vydává v noci a po dešti. Nepohybuje se však rychleji než pět metrů za hodinu.

(Hlemýžď: uslintaný šipkař – V. Vašák: Když spolu zvířata chodí, XYZ, 2019 – upraveno)

„Zkoumavé čtení: systematické zavedení dílny čtení a oborového čtení do výuky na 2. st. základních škol /na víceletá gymnázia v ČR“, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_076/0016346. Projekt je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

8) Latinsky se jmenuje *Ips typographus*. Má hnědé krovkami a žije s námi miliony let. Dlouho to vypadalo, že se dokážeme srovnat: co je jeho, necháme jemu, a to lidské zbude lidem. Jenže pak jsme se naučili lesničit. V lese je smrk, za smrkem smrk a za tím smrkem smrkasmrkasmrk. Smrkové pole, delší, než stačíte nohama za den změřit. Stromy, které by se několika párům kusadel dokázaly ubránit, na takovou přesilu nestačí. Sameček se provrtá kůrou. V lýku vykouše svatební komůrku a pošle do světa voňavé psaníčko. Za vůní se do komůrky slétnou samičky: někdy jedna, jindy dvě tři. Hryžou dál a do chodbiček, které hloubí, ukládají vajíčka. Z vajíček se vylíhnou larvy. Každá z nich si kutá vlastní chodbičku – a co vydoluje, sní. (Lýkožrout smrkový – J. Dvořák: Havětník, Baobab, 2015)

tasemnice klíště plzák cikáda medúza moucha škeble kobylka hlemýžď octomilka lýkožrout
chobotnice blecha vážka sépie